

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΑΤΥΑ ΣΑΪ ΣΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ

eduCare

ISSE SE
(Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σάτυα Σάι Νοτίου Ευρώπης)

Τα δικαιώματα της μετάφρασης σε οποιαδήποτε γλώσσα ανήκουν στον Εκδότη. Κανένα τμήμα ή εδάφιο του κειμένου και καμία φωτογραφία αυτού του βιβλίου δεν μπορεί να αναπαραχθεί, διαβιβαστεί ή χρησιμοποιηθεί στην αρχική γλώσσα ή σε μετάφραση, σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοαντιγραφικό ή μέσω οποιουδήποτε συστήματος μετάδοσης ή αποθήκευσης πληροφοριών, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του Εκδότη.

ISBN: 978-960-95-63-03-1

Αθήνα 2011
Τηλ.: 210.96.57.833

Εκπαίδευση Σάττα Σάι
Στις Ανθρώπινες Αξίες

Educare

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΑΤΥΑ ΣΑΪ ΣΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ (SSEHV)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ: SSEHV ΚΑΙ EDUCARE

Αν θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια βελανιδιά, πρέπει πρώτα να φυτέψουμε ένα βελανίδι. Αν θέλουμε τα παιδιά μας:

- ♥ ν' αναπτύξουν ένα δυνατό, υγιή και χαρούμενο χαρακτήρα,
- ♥ να μπορούν να διακρίνουν μεταξύ καλού και κακού, και
- ♥ να καλλιεργήσουν υψηλές αξίες, με ευαισθησία και αίσθηση ενότητας με όλα τα όντα,

τότε πρέπει εμείς, πρώτοι, να ετοιμάσουμε το έδαφος και να τους δώσουμε ένα κοινωνικο-εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο να μπορέσουν να μεγαλώσουν και να ευδοκιμήσουν. Αυτός είναι, με λίγα λόγια, ο σκοπός και ο στόχος της Εκπαίδευσης Σάτυα Σάι, που έχει σαν βασική φιλοδοξία τη διαμόρφωση του χαρακτήρα.

«Η αληθινή παιδεία δεν επιτρέπει στο παιδί απλά να μάθει πώς να βγάζει τα προς το ζην. Του παρέχει τα εφόδια για να ζήσει καλά μια ολόκληρη ζωή.»¹

Η Εκπαίδευση Σάτυα Σάι στις Ανθρώπινες Αξίες – εν συντομία SSEHV – είναι ένα απλά δομημένο εκπαιδευτικό σύστημα για δασκάλους, γονείς και παιδιά, που καλλιεργεί και προάγει τις οικουμενικές Ανθρώπινες Αξίες που είναι κοινές σε όλους τους πολιτισμούς και τα πιστεύω. Τα βασικά χαρακτηριστικά τους είναι η πεποίθηση:

- ♥ ότι η αληθινή παιδεία είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία που διαρκεί όλη μας τη ζωή,
- ♥ ότι η συγκέντρωση είναι η ουσία της εκπαίδευσης και η διαμόρφωση του χαρακτήρα ο τελικός σκοπός της, και
- ♥ ότι η προσωπικότητα του ανθρώπου μπορεί να φτάσει την τελειότητα μέσω ενός διαμορφωμένου σχεδίου ολοκληρωμένης μάθησης και με αυτό τον τρόπο, να επιτύχει την έκφραση του ύψιστου δυναμικού της.

Εφόσον αποτελεί αδιάσειστη αλήθεια ότι οι μεγαλειώδεις βελανιδιές αναπτύσσονται από μικροσκοπικά βελανίδια, αν θέλουμε ν' ανθίσει η γαλήνη και η ευτυχία στην κοινωνία μας, χρειάζεται να εκθέσουμε τα παιδιά μας στα ύψιστα ιδανικά, σε όσο δυνατό μικρότερη ηλικία. Μόνο έτσι θα μπορέσει ν' αναδυθεί η ευγενέστερη πλευρά του χαρακτήρα τους και θα μεγαλώσουν για να γίνουν υπεύθυνοι ενήλικες που νοιάζονται και είναι ικανοί ν' αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ζωής, με επινοητικότητα και εσωτερική δύναμη.

«Υπάρχουν δύο ειδών γνώσης: Η μία σχετίζεται με τη γνώση όσων βρίσκονται έξω από εμάς. Το κεφάλι είναι αυτό που εκδηλώνει αυτή τη δύναμη. Η καρδιά επιτρέπει στην εσωτερική γνώση να βγει προς τα έξω. Η ζωή θα γίνει ιδανική αν και τα δύο αυτά είδη γνώσης μπορέσουν να εκδηλωθούν αρμονικά. Οι δύο αυτές γνώσεις ονομάζονται Εκπαίδευση και Educare (Παιδεία).»

Με βάση τη φιλοσοφία του Educare,² η SSEHV αποσκοπεί στην ανάδυση των θετικών ιδιοτήτων, ταλέντων και της εν δυνάμει καλοσύνης που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στην ανθρώπινη καρδιά. Για να επιτευχθεί αυτό, ακολουθεί ένα σύστημα ολοκληρωμένης εκπαίδευσης που συμπληρώνεται από τις οικουμενικές αξίες:

¹ Σημείωση: Όλες οι ρήσεις είναι του Σάτυα Σάι Μπάμπα, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

² Συνδέεται με τη Λατινική λέξη *educere*, που σημαίνει αποσπώ και βγάζω προς τα έξω.

- ♥ Αλήθεια,
- ♥ Ορθή Συμπεριφορά,³
- ♥ Ειρήνη,
- ♥ Αγάπη, και
- ♥ Μη-βία.

Σκοπός του συστήματος είναι η διάπλαση ολοκληρωμένων ανθρώπων και όχι η μετάδοση πληροφοριών που σχετίζονται με συγκεκριμένα θέματα. Μέσω της συστηματικής, δημιουργικής και βιωματικής αναζήτησης πάνω σε μια σειρά σχετιζόμενων όψεων των αξιών που εφαρμόζονται στην καθημερινή ζωή, αναγνωρίζεται η ευρύτερη έκταση αυτών των αξιών και ενθαρρύνεται η εφαρμογή τους. Αυτή η προσέγγιση στη μάθηση, σε συνάρτηση με την ακαδημαϊκή διδασκαλία, βοηθάει το νου, την καρδιά και την ψυχή του παιδιού να αποκαλυφθεί, με πληρέστερη κατανόηση και επίγνωση, επιφέροντας σύμπτωση μεταξύ καρδιάς, νου και χεριών, καθώς διαμορφώνει και μεταμορφώνει τον χαρακτήρα.

«Φυτέψτε μια σκέψη και θα θερίσετε μια πράξη. Φυτέψτε μια πράξη και θα θερίσετε μια συνήθεια. Φυτέψτε μια συνήθεια και θα θερίστε έναν χαρακτήρα. Φυτέψτε έναμ χαρακτήρα και θερίστε ένα πεπρωμένο.»

---

³ Ορθή, Σωστή, Ενάρετη Δράση ή Συμπεριφορά, καθώς και Αρετή, Ηθική και Δικαιοσύνη είναι έννοιες που χρησιμοποιούνται στο κείμενο για να δηλώσουν το ίδιο πράγμα.

ΣΤΟΙΧΟΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΑΤΥΑ ΣΑΪ

Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Σάτυα ΣαΪ στις Ανθρώπινες Αξίες δεν αποσκοπεί απλά να διαμορφώσει αλλά κυρίως να *μεταμορφώσει* τον χαρακτήρα. Ο τρίπτυχος σκοπός του είναι να προάγει:

- ♥ την αρτιότητα του χαρακτήρα,
- ♥ την ακαδημαϊκή αρτιότητα, και
- ♥ την ηθική και ψυχική αρτιότητα.

Σκοπός του επίσης είναι να προσφέρει στα παιδιά τις ακόλουθες ευκαιρίες:

- ♥ να γνωρίσουν τον εαυτό τους και να καλλιεργήσουν ένα θετικό εσωτερικό διάλογο,
- ♥ να μάθουν τη βαθύτερη αξία των καταβολών τους και της πολιτιστικής τους κληρονομιάς,
- ♥ να μάθουν για άλλους πολιτισμούς, παραδόσεις και θρησκείες, αποκτώντας βαθύτερη κατανόηση της αδελφότητας των ανθρώπων κάθε φυλής,
- ♥ να σέβονται τις 5 Ανθρώπινες Αξίες της Αγάπης, Αλήθειας, Ορθής Δράσης, Ειρήνης και Μη-βίας,
- ♥ να παίρνουν ηθικές αποφάσεις, έχοντας καλλιεργήσει ένα αίσθημα προσωπικής υπευθυνότητας όσον αφορά τα δικαιώματα, τη ζωή και την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων,
- ♥ ν' αναπτύξουν αυτοσεβασμό και αυτοπειθαρχία, και να μάθουν τη σημασία της συγκέντρωσης,
- ♥ ν' αποκτήσουν εφόδια κοινωνικής συμπεριφοράς που θα τους επιτρέψουν να επιλύουν διαφορές, να λύουν προβλήματα, να παίρνουν αποφάσεις και να συνεργάζονται με τους άλλους,
- ♥ να καλλιεργήσουν έναν υγιή σεβασμό για το περιβάλλον,
- ♥ να προάγουν μια ιδεολογία ειρήνης, αφού πρώτα έχουν αναδειχθεί τα ίδια σε γαλήνια ανθρώπινα όντα,
- ♥ ν' αναπτύξουν Πίστη και Αγάπη για το Καλό, και
- ♥ να καλλιεργήσουν ένα αίσθημα δέους και θαυμασμού προς όλη τη Δημιουργία, μέσα σε ένα πνεύμα Ενότητας.

Προκειμένου να πραγματοποιήσει τους σκοπούς της, η SSEHV δίνει έμφαση σε αξίες όπως:

- ♥ ακεραιότητα, σοφία, κοινή λογική, δημιουργικότητα και διάκριση → Αλήθεια,
- ♥ σεβασμό για τους γονείς και τους δασκάλους, ειλικρίνεια, καλούς τρόπους, καλή συμπεριφορά και σεβασμό προς το καθήκον → Ορθή Συμπεριφορά,
- ♥ ταπεινότητα, απλότητα, ανοχή, υπομονή, ικανοποίηση → Ειρήνη,
- ♥ ευγένεια, συμπόνια, συγχώρεση, ευγνωμοσύνη, καλοσύνη, έγνοια για τους άλλους, φιλικότητα → Αγάπη, και
- ♥ ενδιαφέρον για το περιβάλλον, ενότητα, αρμονία, κοινωνική αντίληψη, σεβασμό για όλες τις θρησκείες → Μη-βία.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ

*«Η Αγάπη στις σκέψεις είναι Αλήθεια
Η Αγάπη στην πράξη είναι Ορθή Συμπεριφορά
Η Αγάπη στα αισθήματα είναι Ειρήνη
Η Αγάπη στην κατανόηση είναι Μη-βία»*

Είναι γνωστό, ότι το εκπαιδευτικό σύστημα τη σημερινή εποχή προσανατολίζεται κυρίως προς την απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων, ενώ δεν ασχολείται καθόλου με την καλλιέργεια καλών ιδιοτήτων, όπως ενός καλού χαρακτήρα και κοινής λογικής. Έχοντας χάσει τη δικαιοδοσία πάνω στην ηθική συμπεριφορά των σπουδαστών, αδυνατεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη αυτοελέγχου, αρετών και μιας ευσυνείδητης στάσης προς τη ζωή γενικότερα. Ως εκ τούτου, ζητάμε μεν από τα παιδιά μας να μεγαλώσουν γρήγορα για να μπορέσουν να μπουν στον αγώνα της ζωής, αλλά από την άλλη, δεν έχουν καμία καθοδήγηση, αίσθηση προσανατολισμού ή την παραμικρή ιδέα «περί τίνος πρόκειται».

Η SSEHV προτείνει ένα πρόγραμμα ανάπτυξης που επικεντρώνεται στην τοποθέτηση των θεμελίων για μια καλύτερη ποιότητα ζωής και βασίζεται στις ανθρώπινες, ηθικές και πνευματικές αξίες, στην αίσθηση σκοπού και νοήματος, αγάπης για τους άλλους και τον φυσικό κόσμο. Αυτό το επιτυγχάνει προτείνοντας νέες στρατηγικές στο χώρο της εκπαίδευσης. Βαθιά ριζωμένη στις αρχές του Educare, η SSEHV εξασφαλίζει εμπειρία με τις αξίες, οι οποίες, όταν τεθούν σε εφαρμογή, γίνονται πλέον ένας φυσικός τρόπος ύπαρξης.

Οι αξίες της Αλήθειας, της Αρετής, της Ειρήνης, της Αγάπης και της Μη-βίας ερευνώνται με τη βοήθεια:

- ♥ ρητών,
- ♥ αφήγησης ιστοριών,
- ♥ ομαδικού τραγουδιού,
- ♥ σιωπηλής στάσης, και
- ♥ ομαδικής δραστηριότητας.

Όταν το σώμα, ο νους και η ψυχή ανθίζουν σε πλήρη ομοφωνία, το αποτέλεσμα είναι η ενότητα σκέψεων, λόγων και πράξεων. Αν, παράλληλα, τα παιδιά μεγαλώσουν με την κατανόηση ότι η ζωή δεν έχει να κάνει μόνο με την απόκτηση υλικών αγαθών και αξιών, θα είναι μετά ευκολότερο να στρέψουν την προσοχή τους προς ευγενέστερους στόχους και ανώτερα ιδανικά. Αυτό μπορεί όντως να γίνει με την SSEHV, διότι η φιλοσοφία της έγκειται στην πεποίθηση, ότι μέσα σε κάθε άτομο υπάρχει μια έμφυτη δύναμη ομορφιάς που περιμένει να διεγερθεί και να ενδυναμωθεί μέσω της πράξης. Ο ρόλος του δασκάλου και του γονέα είναι να διευκολύνουν την ανάδυσή της.

«Υπάρχει ένας οργανικός σύνδεσμος μεταξύ ανθρωπίνων αξιών και ανθρώπινης προσωπικότητας. Η ψυχική ευτυχία απορρέει από την ειρήνη, η ειρήνη απορρέει από την αγάπη, η αγάπη συνδέεται με τη μη-βία, η μη-βία είναι αποτέλεσμα ενάρετης συμπεριφοράς και ενάρετη συμπεριφορά χωρίς αλήθεια είναι ανήκουστη. Με αυτό τον τρόπο, οι πέντε αξίες της αγάπης, ειρήνης, μη-βίας, ενάρετης συμπεριφοράς και αλήθειας, που αντιπροσωπεύουν τις σημαντικότερες πλευρές της ανθρώπινης προσωπικότητας, είναι τα πέταλα του ίδιου λουλουδιού.»

Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΗ ΔΙΑΦΟΡΑ

«Το Educare δεν είναι μόρφωση που τη λαμβάνει κανείς μηχανικά από βιβλία και μετά την αδειάζει στις αίθουσες των εξετάσεων. Είναι εκπαίδευση που βγαίνει από τη ζωή και μετατρέπεται σε διαδικασία ζωής και μεταμόρφωσης. Αυτό δίνει καινούργιο νόημα στο ανιαρό μάθημα των μαθηματικών και της γεωγραφίας, μία νέα ζωντάνια στη γλώσσα, κατανόηση στα θεωρητικά μαθήματα και μια ιδιαίτερη ομορφιά στη μουσική και την τέχνη. Δεν είναι κάτι που έρχεται απ' έξω για να παραγεμίσει τα αυτιά των αθώων παιδιών. Αντίθετα, έρχεται από μέσα. Είναι αποδέσμευση έμφυτης διαίσθησης και θεότητας, που υπάρχει μέσα σε κάθε άτομο... Το Educare είναι ακόμα η τέχνη της διασφάλισης μιας συνεχούς τέλει ισορροπίας μεταξύ των πέντε στοιχείων μέσα μας. Αυτό επιτυγχάνεται με τη διαχείριση του νου και όσων εισρέουν από τις πέντε αισθήσεις, με τρόπο ώστε η ροή της Θείας ενέργειας από μέσα μας να είναι συνεχής. Με άλλα λόγια, η αρμονία μεταξύ σκέψεων, λόγων και πράξεων πρέπει να είναι τέτοια, που ο φυσικός κόσμος να γίνεται αντιληπτός σαν μια προέκταση του πνευματικού κόσμου... Educare είναι όταν έχουμε ευαισθητοποιήσει εμάς τους ίδιους και όταν ευαισθητοποιούμε τα παιδιά μας, ώστε ν' αρχίσουν να ανταποκρίνονται, για να γίνουν άτομα γεμάτα αγάπη.»

Η «πληροφόρηση που αποσκοπεί στη μεταμόρφωση» είναι μια διαδικασία αυτογνωσίας που αποβλέπει στη μετατόπιση από μια επιβεβλημένη πειθαρχία στην αυτοπειθαρχία. Καθώς το παιδί αρχίζει ν' αντιλαμβάνεται ότι το παιχνίδι των αισθήσεων, των αισθημάτων και του νου του μπορεί να τεθεί υπό παρατήρηση, να βελτιωθεί και να διορθωθεί, τότε αποκτάει μεγαλύτερη αυτοεπίγνωση, αυτοπεποίθηση και ανεξαρτησία. Το μυστικό της αυτοπειθαρχίας είναι από τα μεγαλύτερα δώρα που μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά μας. Είναι αποτέλεσμα της εξοικείωσης με τη σοφία της καρδιάς, η οποία εκφράζεται μέσα από τη *συνείδηση*. Η εκτίμηση αυτής της πλευράς του ανθρώπινου όντος, είναι γνωστή ως *πνευματική θεώρηση* και αποκαλύπτεται καθώς το παιδί μαθαίνει να την αναγνωρίζει και να την τηρεί μέσα από την εμπειρία του.

Η τεχνική της *Σιωπηλής Στάσης* είναι το κλειδί προς αυτή την κατεύθυνση και αποτελεί, μεταξύ άλλων, ένα βάλσαμο για τη νευρική και την έλλειψη συγκέντρωσης. Βοηθάει τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα συναισθήματά τους, διευκολύνοντας τη συναισθηματική ανάπτυξη και αναπτύσσοντας τη συνειδητοποίηση της αυτοεκτίμησης. Είναι ένα εργαλείο αυτοπαρατήρησης, που βοηθάει την κατανόηση της συμπεριφοράς και των προβλημάτων που σχετίζονται με αυτή, και έχει σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση των σχέσεων.

Όταν τα παιδιά μάθουν να συντονίζονται με τη συνείδησή τους, θα γνωρίζουν από μέσα τους ποιο είναι σωστό και ποιο είναι λάθος γι' αυτά. Αργότερα, θα είναι ευκολότερο να ηρεμήσουν την ψυχική αναταραχή τους, καθιστώντας τήν αυτοπαρατήρηση μια θετική συνήθεια για τη ζωή τους. Στο σημερινό κόσμο, η ικανότητα να μπορούμε ν' αποσυνδεόμαστε από την εξωτερική αναταραχή και από τον κορεσμό των αισθησιακών ερεθισμάτων, είναι μια ικανότητα που πολλοί μοχθούν ν' αποκτήσουν. Βοηθώντας τα παιδιά μας να την αποκτήσουν, τους παρέχουμε ένα συνεχές σημείο αναφοράς και μια πηγή ευεξίας και εσωτερικής γαλήνης που μπορεί ν' αποβεί αποφασιστική, όταν η βάρκα της ζωής αναταραχτεί από τα κύματα που σηκώνονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους.

Υπό αυτό το πνεύμα, η εκτίμηση της πνευματικής πλευράς του ανθρώπου είναι και η βασική διαφορά της SSEHV: Είναι μια πλευρά που ξετυλίγεται και ανθίζει, αποκαλύπτοντας την κρυμμένη πηγή της ανθρώπινης αξίας, φανερώνοντας την κοινή ταυτότητα όλων των ανθρώπων, εν όψει της οποίας όλες οι διαφορές που αναφέρονται στο χρώμα του δέρματος, τον πολιτισμό ή τη γλώσσα, είναι εντελώς επιφανειακές.

«Η πνευματικότητα απαιτεί την αναγνώριση, ότι οι πολλαπλές ικανότητες που εκδηλώνει ο άνθρωπος εκπορεύονται από το Πνεύμα και όχι από το νου. Πνευματικότητα σημαίνει να καθιστάς ικανό τον άνθρωπο να εκδηλώσει τη θεότητα που υπάρχει μέσα του. Είναι η συνειδητοποίηση του ρόλου του Πνεύματος στην καθημερινή μας ζωή.»

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΜΑΣ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΥΜΕ

Ένας πλούσιος επιχειρηματίας είχε προσκληθεί να δώσει την εναρκτήριο ομιλία σε μια διεθνή έκθεση, που θα λάμβανε χώρα σε κάποιο απομακρυσμένο νησί, πολύ μακριά από την πατρίδα του. Ύστερα από ένα μακρύ και κουραστικό ταξίδι, προσγειώθηκε στην πρωτεύουσα μιας μεγάλης χώρας, οδήγησε μέχρι τα όρια της πόλης, βγήκε στην ύπαιθρο, πήγε ως τα παράλια και τελικά έφτασε στο λιμάνι. Σύμφωνα με το πρόγραμμα που του είχαν στείλει, εκεί θα τον περίμενε το φέrru μπτοτ.

Τα σχέδιά του όμως σύντομα ανατράπηκαν: Τα φέrru μπτοτ είχαν τελειώσει τα δρομολόγια τους προς και από το νησί εκείνη την ημέρα, και ο μόνος τρόπος να φτάσει στην ώρα του για την εναρκτήριο τελετή εκείνο το βράδυ, ήταν να πάει εκεί με μια βάρκα με κουπί.

Ο βαρκάρης – ένας απλός άνθρωπος – χαιρέτησε τον ασυνήθιστο επιβάτη του. «Αυτός ο κύριος δεν είναι όποιος κι όποιος», σκέφτηκε, νιώθοντας καμάρι που θα πρόσφερε τις υπηρεσίες της ταπεινής βάρκας του σε ένα τόσο διακεκριμένο και εκλεκτό κύριο.

Διστακτικά, ο ταξιδιώτης του μπήκε στην ετοιμόρροπη βαρκούλα, κάθισε στη μικρή ξύλινη σανίδα και έβγαλε την εφημερίδα του από τον καφετί χαρτοφύλακά του, με όσο μεγαλύτερη απάθεια μπορούσε να επιστρατεύσει. Ο βαρκάρης κάθισε μπροστά του και άρχισε να τραβάει κουπί, πηγαίνοντας προς το νησί.

«Άκουσες για το τελευταίο πολιτικό σκάνδαλο που κλυδωνίζει την Ευρώπη;» ρώτησε ο επιχειρηματίας. «Το φανταζόσουν; Είναι στα πρωτοσέλιδα όλων των εφημερίδων!»

Ο βαρκάρης ψέλλισε: «Όχι, δεν άκουσα τίποτα, κύριε. Δεν διαβάζω εφημερίδες.»

«Δεν διαβάζεις εφημερίδες;» Ο επιχειρηματίας τον κοίταξε από πάνω μέχρι κάτω. «Δεν καταλαβαίνω πώς μπορείς να ζεις χωρίς να ενημερώνεσαι πάνω στα διεθνή γεγονότα! Λυπάμαι που το λέω, αλλά το 25% της ζωής σου πάει χαμένο.»

Ο βαρκάρης παρέμεινε σιωπηλός και συνέχισε να τραβάει κουπί προς το νησί.

«Φαντάζομαι ότι διάβασες τουλάχιστον για την πρόσφατη κατάρρευση του χρηματιστηρίου!» είπε ο επιχειρηματίας με περιφρόνια.

«Η αλήθεια είναι, κύριε,» απάντησε ο βαρκάρης, «ότι δεν ξέρω να διαβάζω. Λυπάμαι, κύριε.»

«Θέλεις να πεις, ότι είσαι αγράμματος; Που ξανακούστηκε! Τότε, λοιπόν, το 50% της ζωής σου πάει χαμένο!» του πέταξε ο επιχειρηματίας. «Και τώρα, βιάσου... Χάνω το χρόνο μου μαζί σου!»

Κοίταξε γύρω του. Ο ουρανός είχε ξαφνικά σκοτεινιάσει. «Το ρολόι μου πρέπει να χάλασε. Τι ώρα είναι;» τραύλισε.

Ο βαρκάρης συνέχισε να τραβάει κουπί. «Τι ώρα είναι; Και πού να ξέρω, κύριε... Δε φοράω ρολόι. Βασικά... δεν έμαθα ποτέ να διαβάζω την ώρα... Ένας απλός άνθρωπος είμαι, κύριε.»

«Μα, αυτό είναι άνω ποταμών!» είπε έξαλλος ο επιχειρηματίας. «Πώς μπορείς να ζεις χωρίς ρολόι...; Είσαι αξιοθρήνητος! Το 75% της ζωής σου πάει χαμένο, το ξέρεις αυτό;»

Ο βαρκάρης έσκυψε το κεφάλι. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί αυτός ο τόσο κομψός κύριος είχε καταντήσει τόσο δυστυχισμένος.

«Ει, εσύ! Για κοίτα εδώ!» φώναξε ο επιχειρηματίας, δείχνοντας τον πάτο της βάρκας. «Κοίτα τα παπούτσια μου! Πρέπει να υπάρχει τρύπα στη βάρκα σου! Τα πόδια μου έγιναν μούσκεμα!»

Μαύρα σύννεφα γέμισαν γρήγορα τον ουρανό, ακούστηκε δυνατή βροντή και άρχισε ξαφνικά να βρέχει καταρρακτωδώς. Τα κύματα έγιναν δυνατώτερα και πιο απειλητικά, και άρχισαν να χτυπάνε τη βάρκα μπρος-πίσω, πάνω-κάτω.

Ο βαρκάρης σταμάτησε να τραβάει κουπί και κοίταξε τον επιβάτη του. «Ξέρετε κολύμπι;» ρώτησε.

«Κολύμπι;» του φώναξε ο επιχειρηματίας. «Είχα ν' ασχοληθώ με πολύ σοβαρότερα πράγματα από το να μάθω κολύμπι... Είχα ν' αποκτήσω πτυχία, να εκπονήσω διατριβές, να παρακολουθήσω μεταπτυχιακά... Ποτέ δεν είχα χρόνο να μάθω κολύμπι!»

Ο βαρκάρης κοίταξε τον επιβάτη του ήρεμα και του είπε: «Λυπάμαι πολύ, κύριε, αλλά δυστυχώς έχω μόνο άσχημα νέα να σας πω: Η ζωή σας όλη πήγε εντελώς χαμένη, διότι τώρα σίγουρα θα πνιγείτε!»

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ → ΑΛΗΘΕΙΑ

«Η εκπαίδευση πρέπει να ενσταλάξει τις θεμελιώδεις ανθρώπινες αξίες. Η εκπαίδευση πρέπει να προάγει την ηθική συμπεριφορά και πρέπει να ενθαρρύνει τον αυτοέλεγχο. Αυτός είναι ο ουσιαστικός ρόλος της εκπαίδευσης.»

Παράλληλα με τις σωματικές ικανότητες, δεξιότητες και ταλέντα, τα χαρίσματα με τα οποία είναι προικισμένο κάθε ανθρώπινο ον, όπως, π.χ., ένα παιδί, ανεξάρτητα από το μέρος που έχει γεννηθεί, είναι:

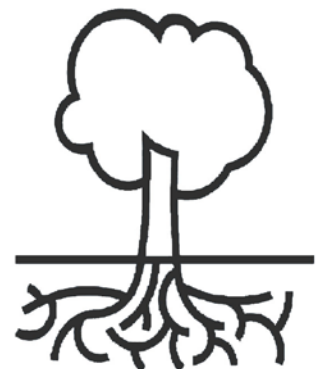
- ♥ ο νους,
- ♥ η καρδιά, και
- ♥ το πνεύμα.

Μέσα από τη διαδικασία της SSEHV, οι βασικές οικουμενικές αξίες της Αλήθειας, Ορθής Δράσης, Ειρήνης, Αγάπης και Μη-βίας έρχονται να συμπληρώσουν αυτά τα χαρίσματα, με σκοπό να τα εμπυχώσουν και να τα μεταμορφώσουν. Αυτό επιτυγχάνεται χάρη στην κατανόηση και την προσωπική εμπειρία των ιδιοτήτων του χαρακτήρα που αυτές οι αξίες συνεπάγονται. Οι ιδιότητες αυτές αποτελούν ουσιώδη συστατικά για την πλήρη κατανόηση της υψηλότερης και απόλυτης σημασίας τους.

Οι αρετές που απορρέουν από την ανθρώπινη αξία της Αλήθειας είναι πολλές. Το παιδί αρχίζει να συνδέεται με την έννοια μαθαίνοντας να μην ψεύδεται – πρώτα προς τους άλλους, αργότερα προς τον ίδιο τον εαυτό του. Το να συμμορφωθεί κανείς με την αλήθεια σημαίνει να καλλιεργήσει φιλαλήθεια, τιμιότητα και ειλικρίνεια, αυτοανάλυση και αγνότητα, ορθότητα και αμεροληψία, αφοβία και ακεραιότητα. Όταν η αλήθεια έγκειται στην «αλήθεια μου» και την «αλήθεια σου» (δηλ. υποκειμενική ή σχετική), το παιδί μαθαίνει ότι η αλήθεια σχετίζεται με πολλές όψεις. Αυτή η αλήθεια μπορεί ν' αλλάζει και να συνεχίσει ν' αλλάζει, σύμφωνα με την εμπειρία, την ηλικία, την οπτική γωνία, την κουλτούρα και το σύστημα πεποιθήσεων. Όταν, όμως, ψάχνει κανείς για μια αλήθεια που να διαρκεί και που να μπορεί ν' αντισταθεί στη σχετικότητα, τότε τροφοδοτούνται και αυξάνονται οι αξίες της διάκρισης, διαίσθησης, δικαιοσύνης, αναζήτησης της γνώσης, του διερευνητικού πνεύματος και της σύνθεσης

«Τι ακριβώς είναι Αλήθεια; Είναι η περιγραφή κάποιου πράγματος όπως κανείς το βλέπει, χωρίς να υπερβάλλει ή να μειώνει τη σημασία του; Όχι. Μήπως είναι η αφήγηση ενός συμβάντος κατά τον ίδιο τρόπο που κάποιος άκουσε να του το αφηγούνται; Όχι. Η Αλήθεια εξυψώνει. Εμπριέχει ιδανικά. Εμπνέει τα άτομα της κοινωνίας. Είναι το φως που φωτίζει το μονοπάτι τού ανθρώπου προς τον Θεό.»

Εδώ και αιώνες, πολλοί αναζητούν την αλήθεια. Οι φιλόσοφοι επιβεβαίωσαν ότι, πέρα από τα όρια του ατόμου και του εγωκεντρικού εαυτού, υπάρχει μια βαθύτερη πραγματικότητα και ένας ανώτερος εαυτός, που είναι πολύ πιο πραγματικός. Η SSEHV καλύπτει όλες αυτές τις πλευρές της αλήθειας, ερευνώντας τον εξωτερικό, φαινομενικό κόσμο – τον κόσμο που βλέπουμε, πιάνουμε και αισθανόμαστε – και τον εσωτερικό κόσμο – τον κόσμο της ύπαρξης, της συνείδησης και της συνειδητότητας, που είναι η βασική αιτία όλων των άλλων, όπως είναι οι ρίζες ενός δέντρου, με τον κορμό, τα κλαδιά, τα φύλλα και τους καρπούς του.

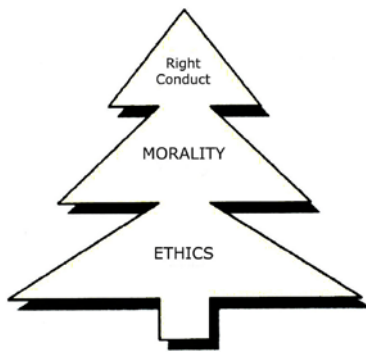
«Επιθυμώντας να προσφέρει στο γιο του, Σβετακέτου, την ιδέα και τη γεύση της Αλήθειας, ο σοφός Ουντάλακα Αρούνι έστειλε το αγόρι να φέρει ένα κόκκινο καρπό από ένα δέντρο μπάνουαν. Όταν το παιδί έφερε τον καρπό, ο πατέρας είπε: «Κόψ' τον στη μέση.» Ο γιος του έκανε όπως του είπε. «Τι βλέπεις μέσα;» ρώτησε ο πατέρας. «Πολλούς σπόρους.» «Πάρε

έναν σπόρο και κόψ' τον στη μέση,» είπε ο πατέρας του παιδιού. Ύστερα από μεγάλη προσπάθεια και υπομονή, ο Σβετακέτου κατόρθωσε να κόψει τον μικρό σπόρο. «Τι βλέπεις μέσα;» ξαναρώτησε ο πατέρας. «Δεν υπάρχει τίποτα μέσα, πατέρα.» «Παιδί μου, ένα δέντρο σαν κι αυτό δεν γίνεται να φυτρώνει από το τίποτα.» «Μα πατέρα, στ' αλήθεια, δεν υπάρχει τίποτα μέσα.» «Αυτό που αποκαλείς 'τίποτα', είναι κάτι που δεν μπορούν να δουν τα μάτια – κάτι αόρατο, από το οποίο φύτρωσε αυτό το τεράστιο δέντρο. Αυτό είναι δύναμη: αυτό είναι το αόρατο πνεύμα που διαπερνάει τα πάντα και αποτελεί τη βάση των πάντων.»

Τσαντόγκυε Ουπανισάντ

Είναι πολύ σημαντικό να ψάχνει κανείς και ν' ανακαλύπτει τι είναι πραγματικό και αληθινό, στον κόσμο που ζούμε σήμερα, ο οποίος προσφέρει στα παιδιά μας μια πλασματική και τεχνητή κοινωνία. Φέροντας στο φως όψεις τις αλήθειας, η ικανότητα διάκρισης – η οποία επιτρέπει τη λήψη καλών και ευεργετικών αποφάσεων, καθώς και την ασφαλή πλοήγηση μέσα στη ζωή – θα ευνοηθεί και θα αναπτυχθεί.

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ → ΟΡΘΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

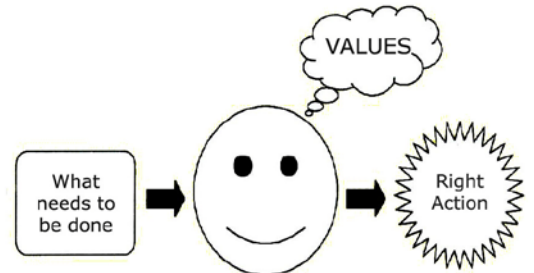
«Υπάρχει ανάγκη να ξανασκεφτούμε και να διευρύνουμε την ιδέα της δια βίου μάθησης. Δεν πρέπει απλά να προσαρμόζεται στις αλλαγές της φύσης της εργασίας, αλλά ως επί το πλείστον, ν' αποτελεί μια συνεχή διαδικασία διαμόρφωσης ολοκληρωμένων ανθρώπων – ως προς τις γνώσεις και τις ικανότητές τους, αλλά και ως προς την ικανότητά τους να κρίνουν και να δρουν. Πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στον άνθρωπο ν' αποκτήσει συνείδηση του εαυτού του και του περιβάλλοντός του, και να τον ενθαρρύνει να παίξει τον κοινωνικό του ρόλο στο χώρο της εργασίας, αλλά και μέσα στην κοινότητά του.»

Ζακ Ντελέρ, από το βιβλίο «Εκπαίδευση: Η Απαραίτητη Ουτοπία»

Τα παιδιά μαθαίνουν για την *Ορθή Συμπεριφορά* από τις ιστορίες ανθρώπων που διακρίθηκαν για την αρετή τους και την ενάρετη ζωή τους. Οι ιστορίες απεικονίζουν την ζωντανή εφαρμογή των ανθρωπίνων αξιών με παραδείγματα μέσα από τη ζωή και έχουν μεγάλη επίδραση πάνω στα παιδιά. Για τα παιδιά, είναι εύκολο να συγκρατούν τα μηνύματα που απεικονίζουν οι ιστορίες. Όταν η ορθή συμπεριφορά σχετίζεται με το άτομό μας, υιοθετούνται ιδιότητες του χαρακτήρα, όπως προσωπική φροντίδα, υγιεινή, σωστές διαιτητικές συνήθειες, καθαριότητα, στάση, επινοητικότητα και αυτάρκεια. Τα παιδιά μαθαίνουν να φροντίζουν και να χρησιμοποιούν το σώμα τους, αναγνωρίζοντας την ανάγκη να είναι δυνατά, υγιή και καλά συντονισμένα προκειμένου να εκτελέσουν την οποιαδήποτε εργασία στη ζωή. Κατά τον ίδιο τρόπο, μαθαίνουν να εκτιμούν τον καθαρό αέρα, την άσκηση και την ισορροπημένη διατροφή.

Οι καλές σκέψεις και η συντροφιά καλών ανθρώπων είναι απαραίτητες για μια ζωή γεμάτη υγεία, καθώς και για μια ορθά ισορροπημένη ανάπτυξη. Το να προσέχει κανείς τις σκέψεις του είναι ουσιαστικό μέρος της Ορθής Συμπεριφοράς. Η σκέψη είναι ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του ανθρώπινου είδους και τα παιδιά πρέπει να αναγνωρίσουν τη δύναμή της. Οι σκέψεις οδηγούν σε ιδέες, αντιλήψεις, πρότυπα συμπεριφοράς και τρόπους ζωής. Εν καιρώ, αυτές είναι που διαμορφώνουν τις κοινωνίες μας. Είναι άκρως απαραίτητο να διδάξει κανείς τα παιδιά να είναι υπεύθυνα ως προς το είδος ή την ποιότητα των σκέψεων που επιθυμούν να τρέφουν ή να καλλιεργούν.

Όταν η Ορθή Συμπεριφορά σχετίζεται με τους άλλους, η αξία παίρνει τη μορφή καλής συμπεριφοράς, σεβασμού προς τους άλλους, εξυπηρετικότητα και ικανότητα καλλιέργειας καλών σχέσεων. Αυτό αργότερα διευρύνεται σε ηθικές δεξιότητες, στην καλλιέργεια αρετών όπως θάρρος, οικολογική ευαισθητοποίηση, αποφασιστικότητα, πρωτοβουλία, αίσθηση καθήκοντος. Τελικά, το ανώτατο επίπεδο της Ορθής Συμπεριφοράς επιτυγχάνεται όταν δρούμε σύμφωνα με τη συνείδησή μας και φέρνουμε στην πράξη, σκέψεις και προθέσεις που είναι ριζωμένες στην αγάπη. Αν το παιδί μεγαλώσει με τη φιλοσοφία του Educare, η φυσική του κατάληξη θα είναι να συμβουλευτεί τη συνείδησή του, να καθιερώσει τον εσωτερικό διάλογο και την καλή συμπεριφορά, και να κάνει επιλογές με βάση την ηθική.

Το παιδί θα παίρνει πρωτοβουλίες, θα είναι ικανό να κάνει εσωτερικές επιλογές συνειδητά, αντί να δρα ασυνείδητα ή από συνήθειες ή γνωστές του συμπεριφορές που δεν έχει ποτέ αμφισβητήσει.

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ → ΕΙΡΗΝΗ

*«Είθε να εγκαθιδρυθεί η ειρήνη στον κόσμο, αρχής γενομένης από εμένα.»
Δρ Ρόμπερτ Μύλλερ – Βραβείο Ουνέσκο 1989 για την Εκπαίδευση στην Ειρήνη*

Όπως όλες οι άλλες αξίες, η *Ειρήνη* είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις υπόλοιπες και έχει διάφορα εννοιολογικά επίπεδα. Συνήθως, όταν κανείς σκέφτεται τη λέξη 'ειρήνη', του έρχεται στο νου η απουσία της, που επικεντρώνεται στην έννοια της σύγκρουσης και του πολέμου, καθώς επίσης και στην ελπίδα της ανθρωπότητας για ενότητα μεταξύ των ανθρώπων και την εξάπλωση της ειρήνης σε παγκόσμιο επίπεδο. Πολύ σπάνια αντιλαμβάνεται κανείς ότι η επιδίωξη ειρήνης για τον κόσμο δεν είναι πολιτικό θέμα, αλλά ατομική επιλογή αυτοανάπτυξης. Εξάλλου, απαιτεί μεγάλη προσωπική δέσμευση προς τις αξίες που η έννοια της ειρήνης συνεπάγεται και έρχεται σαν αποτέλεσμα της εσωτερικής ειρήνης που έχει κανείς εξασφαλίσει για τον εαυτό του.

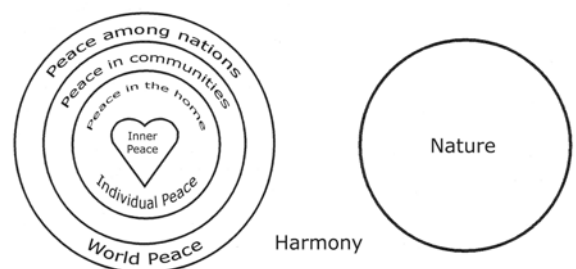
Το πρώτο βήμα για τη γαλούχηση της εσωτερικής μας ειρήνης, είναι να μάθει κανείς να γαληνεύει τα συναισθήματα και να χαλαρώνει το νου. Για να διευκολύνει αυτή τη διαδικασία, η SSEHV εισάγει το εκπαιδευτικό βοήθημα της *Σιωπηλής Στάσης*. Στην αρχή, το παιδί μπορεί να νιώσει άβολα, να αφαιρείται από το ανεξέλεγκτο σώμα και τον φλύαρο νου. Καθώς, όμως, μαθαίνει να κάθεται για μερικά λεπτά, αρχίζει σιγά-σιγά και σταθεροποιείται μέσα του η σιωπή. Όταν η άσκηση της σιωπηλής στάσης γίνεται σε ένα ήρεμο περιβάλλον και με τη βοήθεια ενός κεριού, καταλήγει σε εμπειρία μοναδική. Στους μαθητές αρέσουν τα θετικά συναισθήματα που φέρνει και αναγνωρίζουν τα οφέλη της. Η σιωπηλή στάση έχει την ικανότητα να γαληνέψει και να αναπροσανατολίσει παρορμητικές και απρόσεκτες τάσεις, βελτιώνει τη μνήμη και τη συγκέντρωση, και προσδίδει υπομονή, αποταύτιση και αυτοπεποίθηση.

Όταν ο νους μας είναι γαλήνιος, τα συναισθήματά μας είναι σε κατάσταση ισορροπίας. Όταν πάψει ο εσωτερικός πόλεμος και οι επιθυμίες μας είναι υπό έλεγχο, ένα αίσθημα ειρήνης και ικανοποίησης γεμίζει την καρδιά μας. Αυτά τα αισθήματα ανταποκρίνονται με αισθήματα αρμονίας, ευτυχίας και βαθιάς ευγνωμοσύνης. Καθώς, με το χρόνο, ανεβαίνουμε σε επίπεδα πιο διαισθητικά, κάποια στιγμή η διαίσθησή μας αφυπνίζεται και μπορούμε πλέον να την εκφράζουμε.

Η σιωπηλή στάση αποκαλύπτει τη δυνατότητα που έχουμε για αυτοεκτίμηση. Όταν τα παιδιά μάθουν να δίνουν προτεραιότητα σ' αυτή την αξία στη ζωή τους, μεγαλώνουν μέσα σε αυτοσεβασμό, αξιοπρέπεια, ακεραιότητα και αναπτύσσουν τη δέσμευσή τους προς τις θεμελιώδεις ανθρωπίνες αξίες.

Η σιωπηλή στάση μπορεί εύκολα να καθιερωθεί για μερικά λεπτά στην αρχή της σχολικής ημέρας, καθώς και σαν την τελευταία δραστηριότητα οποιοδήποτε μαθήματος. Η ειρήνη εκδηλωμένη στην πράξη, εκφράζεται όταν το άτομο δρα σύμφωνα με τις προσταγές της καρδιάς του. Μόνο μέσα στην εσωτερική σιωπή μπορεί να ακουστεί η φωνή της συνείδησης.

*«Όταν υπάρχει γαλήνη μέσα στο άτομο, θα υπάρξει γαλήνη μέσα στην οικογένεια.
Όταν υπάρχει γαλήνη στην οικογένεια, θα υπάρξει γαλήνη μέσα στην κοινότητα.
Όταν υπάρχει γαλήνη στην κοινότητα, θα υπάρξει γαλήνη στο έθνος.
Όταν υπάρχει γαλήνη στο έθνος, θα υπάρξει γαλήνη στον κόσμο.»*

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ → ΑΓΑΠΗ

«Τα παιδιά διδάσκονται αγάπη μόνο μέσα από την αγάπη.»

Η *Αγάπη* είναι σαν ένας λαμπερός ήλιος που απλώνει τις ακτίνες του προς όλες τις κατευθύνσεις, τρέφοντας και αναζωογονώντας τα πάντα με τη ζεστασιά και το φως του. Είναι το υπόγειο ρεύμα κάτω από όλες τις άλλες αξίες. Τα παιδιά μαθαίνουν γι' αυτήν με το να εκτίθενται στους στοργικούς της τρόπους και τα γλυκά της λόγια. Η αγάπη εκδηλώνεται σε διάφορα επίπεδα: με τη μορφή της αγάπης της μητέρας και του πατέρα για τα παιδιά τους, του τρυφερού συναισθήματος μεταξύ των συζύγων, της συμπάθειας μεταξύ των μελών μιας οικογένειας και των φίλων, της αφοσίωσης προς την πατρίδα, της ευγνωμοσύνης προς τη φύση, της λαχτάρας για τον Θεό.

Παρόλο που η αγάπη εκφράζεται μέσα από το συναίσθημα, είναι, στην πραγματικότητα, ενέργεια: ρέει, συνενώνει, θεραπεύει και μεταμορφώνει. Όταν είναι αγνή, είναι αμετάβλητη. Αυτού του είδους η αγάπη αντιστοιχεί στην ύψιστη αλήθεια και την αγνότατη καλοσύνη. Όπου υπάρχει αγάπη, απουσιάζει ο εγωισμός και η χαρά είναι άφθονη.

Εξερευνώντας την αξία της αγάπης, όπως αυτή υποστηρίζεται από το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Σάτια Σάι, τα παιδιά αντιλαμβάνονται τις διάφορες όψεις και τα νοήματά της. Ιστορίες, θετικές σκέψεις και ρητά, ομαδικό τραγούδι και δραστηριότητα, είναι διάφοροι τρόποι μέσα από τους οποίους μπορεί κανείς να διηγηθεί την ιστορία της αγάπης. Είναι εύκολο για τα παιδιά να μάθουν ότι, όταν έχεις καλές και στοργικές σκέψεις, η καρδιά σου γεμίζει χαρά και το πρόσωπό σου φωτίζει από ευτυχία. Είναι εξίσου εύκολο να εκτιμήσει τις όψεις της. Τα παιδιά καταλαβαίνουν αυτόματα ότι η αγάπη κατοικεί στον πυρήνα της ύπαρξής τους. Καθώς μαθαίνουν να ζητούν καθοδήγηση από την καρδιά τους (προτού η οποιαδήποτε σκέψη μετατραπεί σε πράξη...), μπορούν να εμβαθύνουν στην αντίληψη αξιών όπως η ταπεινότητα, η αβρότητα και η ευγένεια.

Η πραγματική αγάπη δεν έχει ίχνος εγωισμού και τα παιδιά καταλαβαίνουν αμέσως πότε είναι ανιδιοτελής. Είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να κατακτήσει και να μεταμορφώσει τους πιο τρομερούς εχθρούς της ανθρωπότητας: τον εγωισμό, το θυμό, την απληστία, τη ζήλια, την υπερηφάνεια, το μίσος, την προσκόλληση και το φόβο. Υποκινεί αισθήματα προσήλωσης προς και φροντίδας για τους άλλους, ανεκτικότητα, κατανόηση και συγχώρεση, ευθύτητα και εμπιστοσύνη.

Όταν τα παιδιά μαθαίνουν ότι η αγάπη είναι ίδια για όλους και ότι η ίδια ενέργεια ενοικεί σε όλα τα όντα, καταλαβαίνουν ενστικτωδώς ότι είναι η καρδιά όλων των αξιών. Μέσω της αγάπης μαθαίνουν να εκτιμούν τον πλούτο της πολλαπλότητας και να υπολογίζουν την αξία της συνεργασίας, της βοήθειας και του μοιράσματος. Η αγάπη οδηγεί τα παιδιά προς το κατώφλι μιας νέας προοπτικής: βλέπουν τον κόσμο σαν μια οικογένεια και σταδιακά αρχίζουν ν' αντιλαμβάνονται πως τα πάντα μέσα στη δημιουργία αλληλοσυνδέονται.

*«Όταν η αγάπη εκφράζεται στην πράξη, τότε γίνεται Ορθή Δράση.
Όταν η αγάπη εκφράζεται στη σκέψη, γίνεται Αλήθεια.
Όταν η αγάπη εκφράζεται στο συναίσθημα, γίνεται Ειρήνη.
Όταν η αγάπη εκφράζεται στην κατανόηση, γίνεται Μη-βία.»*

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ → ΜΗ-ΒΙΑ

«Τη σημερινή εποχή, η ανθρωπότητα βρίσκεται σε πτώση, επειδή η ζωή στερείται ισορροπίας. Με την προώθηση των Ανθρωπίνων Αξιών, θα μπορέσουμε να διατηρήσουμε τη σωστή ισορροπία στη ζωή.»

Όταν υπακούει κανείς την εσωτερική του αλήθεια και οι πράξεις του είναι καλές, τότε υπάρχει ενότητα ανάμεσα στις σκέψεις, τα λόγια και τις πράξεις, και το άτομο διακατέχεται από ένα αίσθημα ικανοποίησης και γαλήνης. Όταν η οικογένεια είναι γεμάτη από αισθήματα συμπάθειας, κατανόησης και αγάπης, αυτό επεκτείνεται στην κοινότητα, το έθνος και τον υπόλοιπο κόσμο. Το αποτέλεσμα αυτού του ενάρετου κύκλου είναι η *Μη-βία*. Η μη-βία είναι το ζενίθ των ανθρωπίνων επιτευγμάτων και η εφαρμογή της αποτελεί την υπέρτατη έκφραση της αρμονίας μεταξύ σκέψεων, συναισθημάτων και πράξεων (νου, καρδιάς, χεριών). Είναι αντιληπτή σε τρία επίπεδα: προσωπικό, κοινωνικό και παγκόσμιο.

Η *προσωπική* μη-βία συνεπάγεται σεβασμό για την προσωπική μας υγεία/ευημερία, καθώς και για εκείνη των άλλων. Τα παιδιά αποκτούν συνείδηση των αποτελεσμάτων των πράξεων και των συναισθημάτων τους, μαθαίνουν αυτοέλεγχο πάνω στις αρνητικές σκέψεις τους, καθώς και τη σημασία της εγκαρτέρησης και της συνγνώμης.

Η *κοινωνική* μη-βία προϋποθέτει σεβασμό για τη ζωή γενικότερα. Εμπειριέχει την αποχή από κακές συναναστροφές, κριτική και αδιάκριτη ομιλία.

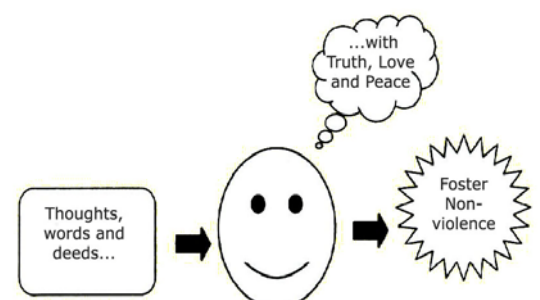
Η *παγκόσμια* μη-βία πυροδοτείται από ένα αίσθημα συγγένειας με κάθε μορφή ζωής, συμπεριλαμβανομένης της γης, και οδηγεί στην κατανόηση της ενότητας μέσα στην πολλαπλότητα.

Η μη-βία γίνεται εύκολα κατανοητή από τα παιδιά, όταν αναφερόμαστε στο να μη προκαλούμε πόνο στα φυτά, στα ζώα ή στα αισθήματα των άλλων, ή όταν σχετίζεται με οτιδήποτε είναι αντίθετο προς την αγάπη, δηλ. βία, σύγκρουση και πόλεμο. Πιάνουν αμέσως την έννοια, ότι η άσκηση της μη-βίας δεν έχει να κάνει μόνο με την αποφυγή της σωματικής βίας, αλλά με το να μη προκαλεί κανείς πόνο με μια του λέξη, μια ματιά ή κάποια χειρονομία.

Η μη-βία εμπνέει μια αίσθηση ηθικής, ισότητας και σεβασμού για τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων. Υποκινεί ένα αίσθημα εκτίμησης για όλους τους πολιτισμούς και τις θρησκείες, καθώς και μια οικολογική συνείδηση. Είναι μια έκφραση οικουμενικής αγάπης που προάγει την ενότητα μεταξύ των ανθρώπων και την αίσθηση ότι είσαι μέρος ενός συνόλου. Η μη-βία ξεπηδάει από ένα αίσθημα εσωτερικής ταύτισης με τη ζωή γενικότερα και, υπό αυτή την έννοια, εκπροσωπεί την πνευματική πλευρά του ανθρώπινου όντος. Αυτή ακριβώς η διάσταση εμπνέει και θέτει σε κίνηση:

- ♥ ένα αίσθημα δέους και θαυμασμού για το σύμπαν,
- ♥ την επιθυμία να βελτιώσεις την ποιότητα ζωής όλων των ανθρώπων,
- ♥ την αίσθηση ότι είσαι ένα με τον πλανήτη και αγαπάς ό,τι αυτός περιλαμβάνει,
- ♥ τη συνειδητοποίηση ότι η δημιουργία διέπεται από μια τάξη, καθώς και
- ♥ αγάπη και σεβασμό για τη διαφορετικότητα της ανθρωπίνης οικογένειας.

Ο τομέας *Ομαδικών Δραστηριοτήτων* της SSEHV δίνει την ευκαιρία στο παιδί να θέσει σ' εφαρμογή και να μάθει μέσα από την εμπειρία. Οι ανθρωπίνες αξίες έρχονται στο προσκήνιο, όταν τα παιδιά συνεργάζονται, βρίσκουν λύσεις μαζί και συμβιβάζονται προκειμένου να λύσουν τις διαφορές τους.

Η ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

«Τα παιδιά είναι βασικά καλά από τη φύση τους, θέλουν να κάνουν το καθήκον τους και να διαπρέψουν στα μαθήματά τους. Οι ιδιοτροπίες τους και η έλλειψη πειθαρχίας που εμφανίζουν κάποιες φορές, οφείλεται στους γονείς τους, οι οποίοι δίνουν κακά παραδείγματα στην άσκηση της αλήθειας και του αυτοελέγχου.»

Τα παιδιά που μεγαλώνουν στο σημερινό κόσμο εκτίθενται σε πολλαπλές επιρροές. Δεν είναι μόνο οι δάσκαλοι και οι γονείς που τα επηρεάζουν, αλλά και το περιβάλλον τους, που περιλαμβάνει την τηλεόραση, ταινίες, βίντεο, διαδίκτυο, παιχνίδια στο διαδίκτυο, κινητά, κ.λπ. Στο σχολείο, οι περισσότεροι μαθητές υποβάλλονται σε τρομακτική πίεση προκειμένου να 'επιτύχουν' και να περάσουν τις εξετάσεις τους. Εκπαίδευση που δεν δίνει έμφαση στην ανάπτυξη του χαρακτήρα ή που δεν προσανατολίζεται προς τις αξίες, επιτρέπει στα παιδιά να μεγαλώσουν με ένα πακέτο λανθασμένων προτεραιοτήτων και αξιών, και δεν γνωρίζουν πώς να τα βγάλουν πέρα ούτε με τη ζωή ούτε με τον κόσμο γύρω τους. Τα παιδιά συνήθως μαθαίνουν ότι επιτυχία σημαίνει εξασφάλιση μιας καλής δουλειάς και πολλών χρημάτων, αντί για την επιθυμία να δουλέψουν για μια καλύτερη κοινωνία και ένα καλύτερο κόσμο.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

«Ο Δάσκαλος έχει τον σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση του μέλλοντος της χώρας. Απ' όλα τα επαγγέλματα, αυτό του δασκάλου είναι το πλέον αξιοσέβαστο, το πιο δύσκολο και το πιο σημαντικό. Αν ο δάσκαλος είναι αφοσιωμένος στο έργο του και είναι αγνός, χιλιάδες παιδιά θα βελτιωθούν και το έθνος θα ωφεληθεί από τους μορφωμένους πολίτες του αύριο που έχουν ακέραιο χαρακτήρα.»

Καλοί δάσκαλοι είναι εκείνοι που αντιλαμβάνονται την αξία και τη σημασία της δουλειάς τους και συμπεριφέρονται στα παιδιά που διδάσκουν σαν να ήταν δικά τους. Προκειμένου τα παιδιά να εμποτιστούν με καλές αξίες, είναι σημαντικό οι δάσκαλοι να τις θέτουν οι ίδιοι σε εφαρμογή και να είναι παράδειγμα για τους μαθητές. Αυτό είναι κάτι που πρέπει διαρκώς να το θυμάστε. Ένας δάσκαλος που είναι γεμάτος αγάπη και ευγένεια, που είναι υπομονετικός και γεμάτος ταπεινοφροσύνη, θα παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του καλού χαρακτήρα των μαθητών του.

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

«Η πειθαρχία είναι το σημάδι του έξυπνου ζην. Οι γονείς δεν πρέπει να επιτρέπουν στα παιδιά τους να ξεφεύγουν από τον έλεγχό τους και να περιπλανώνται χωρίς πυξίδα ή άγκυρα. Πολλοί γονείς τρέφουν και χαϊδεύουν τα παιδιά τους, μετά όμως, στο όνομα της ελευθερίας, τ' αφήνουν να βρουν μόνοι τους φίλους και τις απολαύσεις τους. Τα πηγαίνουν να δουν έργα, χωρίς να υπολογίζουν την εντύπωση που αυτά μπορεί να δημιουργήσουν στο τρυφερό τους μυαλό. Περιποιούνται τους φίλους των παιδιών τους, χωρίς όμως να ρωτούν για το παρελθόν ή τις συνήθειές τους. Ενθαρρύνουν τα παιδιά τους ακόμα και να καπνίζουν και να πίνουν, χωρίς να γνωρίζουν ότι μια μέρα θα μετανιώσουν γι' αυτές τους τις πράξεις.»

Η επίδραση των γονέων πάνω στο νου των παιδιών τους είναι πολύ βαθιά. Είναι η πρωταρχική και επικρατέστερη επίδραση στην προσωπικότητα και τη συμπεριφορά των παιδιών. Τα πρώτα χρόνια στη ζωή ενός παιδιού είναι τα πιο σημαντικά για την ανάπτυξη του χαρακτήρα του. Άρα, ο ρόλος των γονέων είναι κεφαλαιώδης, δεδομένου ότι είναι οι πρώτοι δάσκαλοι. Οι γονείς έχουν την ευθύνη να είναι σωστά πρότυπα, το οποίο σημαίνει ότι πρέπει να θέτουν σε εφαρμογή αυτό που οι ίδιοι επιθυμούν τα παιδιά τους ν' ακολουθήσουν. Αν οι γονείς και οι δάσκαλοι δώσουν το καλό παράδειγμα, οι μαθητές αυτόματα θα ανθίσουν και θα γίνουν πρότυπα τελειότητας.

Ο ΙΔΡΥΤΗΣ

«Κατά τον ίδιο τρόπο που δύο φτερά είναι απαραίτητα στο πουλί για να πετάξει ψηλά στον ουρανό, δύο ρόδες για μια άμαξα να κινηθεί, έτσι και για τον άνθρωπο χρειάζονται δύο είδη εκπαίδευσης για να επιτύχει το σκοπό της ζωής: Η πνευματική εκπαίδευση είναι για όλη του τη ζωή, ενώ η εγκόσμια εκπαίδευση είναι για τα προς το ζην. Μόνο όταν είναι εφοδιασμένος με τις δύο αυτές όψεις της εκπαίδευσης, θα μπορέσει ο άνθρωπος να γίνει άξιος σεβασμού και θαυμασμού στην κοινωνία.»

Το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Σάττα Σάι στις Ανθρώπινες Αξίες εμπνέεται από τις ηθικές και πνευματικές διδασκαλίες του Σάττα Σάι Μπάμπα (1926-2011), του πλέον αξιοσέβαστου και ευρέως γνωστού παιδαγωγού της σύγχρονης Ινδίας, διεθνώς καταξιωμένου ως διακεκριμένου οικουμενικού δασκάλου. Ως Πρύτανης του Πανεπιστημίου Σρι Σάττα Σάι στο Πρασάντι Νίλαγιαμ της Πολιτείας Άντρα Πραντές, ο Σάττα Σάι Μπάμπα ίδρυσε σχολεία, κολλέγια και πανεπιστήμια σε πολλές πολιτείες της Ινδίας, τα οποία είναι φημισμένα για την ακαδημαϊκή τους αρτιότητα, καθώς και για τα υψηλά ηθικά τους πρότυπα. Ο ίδιος είπε: *«Καλή εκπαίδευση είναι αυτή που διδάσκει τη μέθοδο για την επίτευξη ειρήνης στον κόσμο, εκείνη που καταστρέφει τη στενοκεφαλιά και προάγει την ενότητα, την ισότητα και την ειρηνική συνύπαρξη ανάμεσα σε όλα τα ανθρώπινα όντα.»*

Τα τελευταία 70 χρόνια, ο Σάττα Σάι Μπάμπα έδωσε το παράδειγμα σε αναρίθμητους ανθρώπους ανά την υφήλιο, εκδηλώνοντας τα ιδανικά που πρέσβευε, όχι μόνο μέσα από αμέτρητες δημόσιες ομιλίες και γραπτά, αλλά και εμπράκτως, μέσα από πρωτοφανή κοινωνικά έργα και ακατάπαυστες δραστηριότητες προσφοράς προς τους άλλους.

Επιστώντας την προσοχή στη μεγάλη θρησκευτική κληρονομιά που υπάρχει παγκοσμίως, αποσκοπούσε να καλλιεργήσει μια βαθύτερη κατανόηση της κοινής βάσης και των αξιών που μοιράζονται όλες οι θρησκείες. Αυτό το έκανε προς όφελος των αντίστοιχων πιστών και όλου του κόσμου. Πηγαίνοντας ένα βήμα παραπέρα, ανέφερε ότι οι παγκόσμιες αξίες της αγάπης, της αρετής, της ειρήνης, της αγάπης και της μη-βίας δεν ανήκουν σε κάποια συγκεκριμένη θρησκεία, αλλά αποτελούν την ίδια την ανάσα ζωής όλων των ανθρώπινων όντων, χωρίς την οποία η ζωή θα ήταν κενή νοήματος, κατεύθυνσης και σκοπού.

Αποβλέποντας σε μια υψηλής στάθμης ακεραιότητα, κατά την οποία οι σκέψεις, τα λόγια και οι πράξεις ενώνονται και ευθυγραμμίζονται με τη συνείδηση, ο Σάττα Σάι Μπάμπα:

- ♥ εξήρε τη σημασία που έχει ο χαρακτήρας, ο οποίος – σύμφωνα με τα λεγόμενά του – αποτελεί «τον απόλυτο σκοπό της εκπαίδευσης» και
- ♥ αναφερόμενος στον Τέννυσον, τόνισε, ότι ο αυτοσεβασμός, η αυτογνωσία και ο αυτοέλεγχος είναι από τους κυριότερους σκοπούς μιας ενάρετης ζωής, η οποία αποτελεί το θεμέλιο της ευημερίας της ανθρωπότητας.

Η Εκπαίδευση Σάττα Σάι ή Educare σχεδιάστηκε με την επίγνωση, ότι μια ολοκληρωμένη διαδικασία εκπαίδευσης προϋποθέτει τη διάδοση γνώσης, η οποία έχει τελειοποιηθεί από τις ανθρώπινες αξίες. Δίνει έμφαση στο γεγονός ότι η εφαρμογή της αρετής μπορεί εύκολα να ανακληθεί και να εκμαιευτεί μέσα από κάθε παιδί, όταν η εκπαίδευση προσανατολίζεται προς τις αξίες και στηρίζεται από ένα πρόγραμμα που θέτει όριο στις επιθυμίες.

«Τι είναι πολιτισμός; Νομίζετε ότι είναι τρόπος ζωής. Όχι. Πολιτισμός είναι αυτό που κάνει τη ζωή ιδανική.»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Σκοπός της σοφίας είναι η ελευθερία. Σκοπός του πολιτισμού είναι η τελειότητα. Σκοπός της γνώσης είναι η αγάπη. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι ο χαρακτήρας.»

Συνήθως, βλέπουμε τη ζωή σαν να κοιτάζαμε την επιφάνεια του ωκεανού και να διασκεδάζαμε με το πήγαιν' έλα του κυματισμού της θάλασσας και των κυμάτων. Ξεχνάμε συχνά το γεγονός, ότι κάτω από την επιφάνεια υπάρχει βάθος και ένα τεράστιο κομμάτι ζωής που παραμένει ανεξερεύνητο. Κάποιοι, όμως, τυχεροί περαστικοί, επιλέγουν να ερευνήσουν τον ανεκτίμητο πλούτο της ζωής και διακινδυνεύουν να βουτήξουν μέσα στο μυστήριο του ωκεανού. Αυτό που επιθυμούν να εξασφαλίσουν είναι οι αόρατοι θησαυροί που κρύβονται μέσα του σαν κρυμμένα μαργαριτάρια. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο η SSEHV επιθυμεί να πυροδοτήσει στα παιδιά τού σήμερα ένα πνεύμα διερεύνησης, δίνοντάς τους κίνητρο και θάρρος ν' αποτολμήσουν το ταξίδι της ζωής με πίστη και εμπιστοσύνη. Επικεντρωμένη σ' έναν ενοποιητικό πυρήνα ύπαρξης που φέρνει κοντά την επιστήμη και την πνευματικότητα, η SSEHV προσφέρει ένα σταθερό και αμετάβλητο σημείο αναφοράς, σπέρνοντας τον σπόρο της αυτοκατανόησης και της αυτοεπίγνωσης.

Το μήνυμα προς τους γονείς και τους δασκάλους είναι, ότι δεν πρέπει να εφησυχάζουν όταν οι μαθητές γεμίζουν με γνώση και εφόδια που θα τους επιτρέψουν απλά και μόνο να βγάλουν τα προς το ζην. Πρέπει εξίσου να νοιαστούν να τους δώσουν μια μόρφωση που θα τα βοηθήσει ν' αναπτύξουν ό,τι καλύτερο έχουν μέσα τους. Αυτό θα επιτρέψει στα παιδιά να επιτύχουν το ύψιστο δυναμικό τους. Αυτό αποτελεί επιλογή που βασίζεται στο γεγονός ότι: *«Το να μαθαίνει κανείς για χάρη της γνώσης, να μελετάει έτσι ώστε να γνωρίσει τα μυστικά της φύσης και της ζωής, να επιμορφώνεται ώστε να διευρύνει τη συνειδητότητά του, να τηρεί πειθαρχίες ώστε να γίνει κύριος του εαυτού του, να ξεπεράσει τις αδυναμίες του, τις ανικανότητές του και την άγνοιά του, να προετοιμάσει τον εαυτό του προκειμένου να προχωρήσει στη ζωή προς έναν ευγενέστερο, ανώτερο σκοπό, έναν σκοπό περισσότερο μεγαλόψυχο και αληθινό... δεν αποτελεί ουτοπία.»⁴*

Οι στόχοι του προγράμματος SSEHV είναι αρκετά ευέλικτοι ώστε να προσαρμόζονται σε όλες τις κουλτούρες και όλες τις παραδόσεις. Παράλληλα, έχουν μια ολοκληρωμένη και ολιστική θεώρηση. Το πρόγραμμα δεν ανυψώνει μόνο την ανθρώπινη προσωπικότητα, κλείνοντας τον κύκλο της εξωτερικής έρευνας με την εσωτερική διερεύνηση, αλλά προάγει, συγχρόνως, τη συνεργασία, την ενότητα και την παγκόσμια ειρήνη. Η SSEHV μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα ή έμμεσα, είτε με τον σχεδιασμό μαθημάτων πάνω στις αξίες είτε ενσωματώνοντας τις αξίες στα κανονικά μαθήματα του σχολείου. Επίσης, μπορεί να προσαρμοστεί σε πολλές εξωσχολικές δραστηριότητες. Δάσκαλοι και μαθητές που έχουν εκπαιδευτεί στην SSEHV, κρατούν από κοινού το κλειδί της αποτελεσματικότητας του προγράμματος. Η δέσμευσή τους να εφαρμόζουν τις αξίες στη δική τους ζωή και να ζουν σύμφωνα με αυτές, θα διασφαλίσει την επίδραση που θα έχει πάνω στα παιδιά, τα οποία κατά κανόνα μιμούνται τα παραδείγματα στα οποία εκτίθενται.

Το πρόγραμμα της SSEHV:

- ♥ προτρέπει τα παιδιά να παρατηρούν τα λόγια, τις πράξεις, τις σκέψεις, τον χαρακτήρα και την καρδιά τους,
- ♥ προάγει την αυτοπεποίθηση, που αποτελεί βάση του οικοδομήματος της ανθρώπινης ζωής,
- ♥ δίνει έμφαση στο γεγονός, ότι η εκπαίδευση δεν στοχεύει στην εξασφάλιση των προς το ζην, αλλά μιας καλής ζωής σε όλη τη διάρκειά της, και
- ♥ επικυρώνει τη δυνατότητα του ανθρώπου να επιτύχει.

⁴ The Mother – Education part I – 1989.

«Χωρίς να το συνειδητοποιεί καν, ο κόσμος έχει συχνά μια – ανέκφραστη, ως επί το πλείστον – λαχτάρα για ένα ιδανικό και για αξίες που θα ονομάσουμε ‘ηθικές’. Είναι λοιπόν ευγενής στόχος της εκπαίδευσης να ενθαρρύνει τον καθένα από εμάς, να υψώσει το νου και το πνεύμα του σε ένα οικουμενικό επίπεδο – δρώντας σύμφωνα με τις παραδόσεις και τις πεποιθήσεις του και με πλήρη σεβασμό προς την πολλαπλότητα – ξεπερνώντας, σε κάποιο βαθμό, τον εαυτό του. Δεν αποτελεί υπερβολή εκ μέρους της Επιτροπής να πούμε ότι η επιβίωση της ανθρωπότητας εξαρτάται από αυτό.»

Ζακ Ντελόρ, στην Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής Εκπαίδευσης για τον 21^ο Αιώνα προς την ΟΥΝΕΣΚΟ, με τίτλο «Μάθηση: Ο Θησαυρός Μέσα μας»

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η SSEHV δεν έχει κανένα δογματικό προσανατολισμό και είναι συμβατή με όλες τις πολιτισμικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις. Η ουσία και η σημασία που έχει σε ένα παγκόσμιο επίπεδο μπορεί να συγκριθεί με τον πυρήνα ενός καρπού: όταν τοποθετείται σε εγχώριο χώμα, βγάζει βλαστάρια και δίνει ζωή στο δέντρο SSEHV. Αυτό το δέντρο ανθίζει σε αρμονία με το περιβάλλον του, την κουλτούρα του και τις παραδόσεις του. Το πρόγραμμα προσαρμόζεται σε όλα τα προγράμματα μαθημάτων και αποτελεί σημείο συνάντησης όλων των σύγχρονων τάσεων της εκπαίδευσης που είναι προσανατολισμένη προς τις αξίες. Εξάλλου, επικροτεί τη Διεθνή Διακήρυξη περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (Άρθρο 26 – 10 Δεκεμβρίου, 1948), που λέει τα εξής:

«Η εκπαίδευση πρέπει ν’ αποσκοπεί στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενδυνάμωση του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες του ατόμου. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανοχή και τη φιλία ανάμεσα στα έθνη, τις φυλετικές ή θρησκευτικές ομάδες, καθώς και τις δραστηριότητες των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.»

ΠΗΓΕΣ

Alderman, Sathya Sai Education in Human Values, Manuals 1-3, 1995,1996, Sathya Sai Education in Human Values of the U.K.

Global Overview of Sathya Sai Education (2007), Sri Sathya Sai World Foundation.

ESSE Institute Seminars.

Jareonsettasin, Sathya Sai Education, Philosophy and Practice (1989), International Institute of Sathya Sai Education, Thailand.

Pitre, An Insight to Sathya Sai Education, books 1-6, Institute of Sathya Sai Education (Mumbai).

Taplin & Devi, To Teach Not To Punish (2004), Institute of Sathya Sai Education Ltd, Hong Kong.

The Mother, Education, parts one and two (1989), Sri Aurobindo Ashram Publication Department.

The Sathya Sai Education in Human Values Manual for the community (2001), Sathya Sai Education in Human Values Foundation, California, USA.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να γράψετε στη διεύθυνση: secretary@isseducare.org ή να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα: www.isseducare.org.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ – ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΑΞΙΕΣ

ΑΓΑΠΗ	ΑΛΗΘΕΙΑ	ΕΙΡΗΝΗ	ΟΡΘΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΜΗ ΒΙΑ
 <p> Αδελφότητα Αφιέρωση Αφοσίωση Βοήθεια (προσφορά) Γεναιοδωρία Ελευθερία Ενότητα Επίκαιρα Ευσπλαχία Νοιάζομαι (φροντίζω) Μαύρασμα Ομόνοια Συγχώρεση Συμπάθεια Υπομονή Φιλία Ανιδιοτέλεια </p>	 <p> Αισιοδοξία Ακεραιότητα Αυτοέρευνα Αυτογνωσία Διάκριση Ειλικρίνεια Ερευνητικότητα Λογική Περιέργεια Προσίσθηση Συνθετικότητα Τιμιότητα Φιλομάθεια Ενόραση </p>	 <p> Αισιοδοξία Ανοχή Αξιοπρέπεια Αποδοχή Αυτοέλεγχος Αυτοπειθαρχία Αυτοσεβασμός Εμπιστοσύνη Εσωτερική ειρήνη Ευχάριστη διάθεση Ηρεμία Ικανοποίηση Λιτότητα Καρτερία Κατανόηση Ορατισμός Παθαρμία Σεβασμός Σιωπή Συγκέντρωση Ταπεινοφροσύνη Τιμιότητα </p>	 <p> Αρχηγία Αυτάρκεια Βοήθεια Δικαιοσύνη Επνοητικότητα Ευγνωμοσύνη Ηθικότητα Θάρρος Θυσία Ικανοποίηση Καθαριότητα Καθήκον Καλοί τρόποι Λιτότητα Νομιμοφροσύνη Πρωτοβουλία Σεβασμός Σκοπαι-στόχοι Συντηρητικότητα Υγιανή ζωή </p>	 <p> Αβλάβεια Αδελφότητα Διεθνισμός Αποδοχή των άλλων - πολιτισμών - φρησκαιών Δικαιοσύνη Ενδιαφέρον Ευγένεια Ευσπλαχία Καλιέργεια Καλοί τρόποι Κοινωνικότητα Νομιμοφροσύνη Σεβασμός Συγχώρεση Συνεργασία </p>